

У еуфорији насталој након 12. октобра 2011. која је пратила добијање мишљења Европске комисије о кандидатури Србије за чланство у Европској унији, [\[1\]](#) скоро неприметно, у процедуру Народне скупштине доспео је Протокол о изменама Споразума о слободној трговини с Русијом. Иако је мишљење Комисије о кандидатури Србије за чланство у Европској унији пратио само Аналитички извештај Европске комисије од 138 страна, који је, у суштини, скуп извештаја ЕК о напретку Србије (на такав закључак указује и задњи део Аналитичког извештаја, где се наводе општи статистички подаци о Србији и који личи на извештај Републичког завода за статистику) и без обзира на то што је мишљење Комисије само део ширег документа о проширењу ЕУ, под називом *Enlargement Strategy and Main Challenges 2011/2012*, створена је еуфорија као да се ради о „судбоносном“ документу који доноси велику економску корист Србији. С друге стране, прећутан је Протокол о изменама Споразума о слободној трговини с Русијом иако, у економском смислу, много више утиче на привреду Републике Србије од мишљења Комисије о кандидатури за чланство у Европској унији.

Ова чињеница још је чуднија ако се зна да ће такозвано добијање кандидатуре за ЕУ и даљи наставак европских интеграција директно утицати управо на Споразум о слободној трговини са РФ. Пре свега, Србија ће, као чланица ЕУ, морати да примењује члан 28. Уговора о функционисању Европске уније (други део Лисабонског уговора, који је ступио на снагу 2009. године), у којем се, према ставу 1, прописује следеће: „Унија почива на царинској унији, која обухвата целокупну робну размену и подразумева забрану царина између држава чланица на увоз и извоз и свих дажбина које имају исто дејство, као и усвајање заједничке царинске тарифе у њиховим односима с трећим земљама.”

Ту је и став 2 у којем стоји: „Одредбе из члана 30. и из Поглавља 3. овог наслова примењују се на производе који потичу из држава чланица, као и на производе пореклом из трећих држава који су у слободном промету у државама чланицама.” [\[2\]](#)

Дакле, према одредбама Лисабонског уговора, Србија ступањем у ЕУ ступа и у царинску унију ЕУ, која се заснива на заједничким царинама према трећим земљама. Зато је логично да ће престати да важи Споразум о слободној трговини са РФ. Ту логичну чињеницу не негира ни Венсан Дежер, представник ЕУ у Србији. Он је отворено изнео да ће пре чланства Србије у ЕУ бити преиспитан Споразум о слободној трговини с Руском Федерацијом. Тачније, на седници Одбора за европске интеграције Народне скупштине 13. октобра 2011. године Дежер је, одговарајући на питање о важности

Пише: Дејан Мирковић
уторак, 01 новембар 2011 19:28

Споразума о слободној трговини са РФ у случају да Србија једног дана приступи ЕУ, изјавио: „Сваки трговински споразум мора бити преиспитан када је нека земља на прагу пријема у ЕУ”. [3] Више него јасно и прецизно за сваког ко без еуфорије прати овај проблем.

Такође, општепознато је да је Руска Федерација формирала царинску унију с Белорусијом и Казахстаном 2010. године. Русија намерава и да царинску унију прошири на друге државе. У том смислу, треба посматрати и потписивање Споразума о формирању зоне слободне трговине 18. октобра 2011. године у Петербургу са Украјином, Казахстаном, Белорусијом, Јерменијом, Киргистаном, Молдавијом и Таџикистаном (тржиште од преко 200 милиона потрошача). Наравно, као и ЕУ, царински савез ће имати јединствене царинске стопе и економску политику према трећим земљама, укључујући и ЕУ, којој Србија жели да приступи по сваку цену.

Дакле, ако се у обзир узму одредбе из члана 28. Уговора о функционисању Европске уније о заједничкој царинској тарифи чланица ЕУ према трећим земљама с једне стране, и формирање царинског савеза Русије, Белорусије и Казахстана с друге стране, долази се до логичног закључка да Србија неће моћи да буде чланица две различите царинске уније.

Уосталом, међузависност формирања царинске уније Русије, Белорусије и Казахстана и царинских закона у Србији најбоље се огледа и у поменутом Предлогу закона о потврђивању Протокола између Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације о изузецима из режима слободне трговине и правилима о одређивању земаља порекла робе, уз Споразум између Савезне Републике Југославије и Владе Руске Федерације од 28. августа 2000. године (Предлог закона је у процедуру Народне скупштине Републике Србије упућен у октобру 2011. године). У образложењу Предлога закона о потврђивању Протокола између Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације о изузецима из режима слободне трговине наводи се да се он доноси због стварања царинске уније коју су формирали „Руска Федерација, Република Белорусија и Република Казахстан... и која функционише у оквиру Евроазијске економске заједнице. Од 1. јануара 2010. године на снагу је ступила јединствена царинска тарифа, а такође и јединствени систем нетарифног регулисања у оквиру царинске уније. Такође, од 1. јула 2010. године формиран је јединствени царински простор царинске уније.”

Затим се наводи да се већ 2011. појавила потреба за смањивањем броја српских производа који су имали привилеговани третман на руском тржишту. Другим речима, ради се о смањивању привилегованих права на руском тржишту које је Србија имала као

Пише: Дејан Мирковић
уторак, 01 новембар 2011 19:28

извозник: „Протокол између Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације о изузецима из режима слободне трговине и правилима о одређивању земаља порекла робе – уз Споразум између Савезне Републике Југославије и Владе Руске Федерације од 28. августа 2000. године – потписан је у Београду 22. јула 2011. године. У име Владе Републике Србије, Протокол је потписао Небојша Ђирић, министар економије и регионалног развоја (Закључак Владе 05. број 018-3500/2011. од 12. маја 2011. године), а у име Владе Руске Федерације Јевгениј Кудинов, трговински представник Руске Федерације у Републици Србији... Због јединственог приступа све три земље царинске уније, проширена је листа изузетака из режима слободне трговине.” [\[4\]](#)

Дакле, уколико Србија не ступи у царински савез, и ако настави са европским интеграцијама, све више и више производа биће изузето из режима слободне трговине с Руском Федерацијом. Протокол је тек почетак.

Дакле, није реално и неодрживо је с економске тачке гледишта да Србија истовремено одржава тесне везе с две одвојене царинске уније. Или са Европском унијом и са Руском Федерацијом (и преко ње са царинским савезом од 2010. године). Тачније, Србија ће у ближој будућности морати да се одлучи. Чини се да је избор у корист ЕУ већ донет након мишљења ЕК о кандидатури Србије за чланство у ЕУ 12. октобра 2011. године. Нажалост, власти у Београду се очигледно не руководе економским разлозима, већ политичким и идеолошким, када разматрају овај важан проблем.

Зато није тешко предвидети да робна размена између Републике Србије и Руске Федерације, која је износила 2, 6 милијарди долара у 2010. години, и која је само у првих пет месеци 2011. године забележила раст од 40 одсто у односу на исти период претходне године (од тога је српски извоз порастао за скоро невероватна 64 процента) неће моћи ни приближно успешно да се развија када Србија једног дана постане чланица ЕУ.

Напротив, укидањем Споразума о слободној трговини када Србија постане чланица ЕУ биће и окончан привилегован статус за српску робу на тржишту Руске Федерације и царинског савеза (тренутно је то тржиште од око 170 милиона људи).

Уосталом, такав став има и потписник Протокола о изузецима из режима слободне трговине Јевгениј Кудинов. Он је 2. марта 2011. године на конференцији за новинаре у Лесковцу изјавио да ће се Споразум о слободној трговини са РФ примењивати само до

уласка Србије у ЕУ. [\[5\]](#)

Дакле, може се закључити да ће након уласка Србије у ЕУ доћи до укидања Споразума о слободној трговини са РФ (а по Венсану Дежеру, и раније). После тога ће, логично, доћи и до пада прихода највећих српских извозника на руско тржиште. Конкретно, извозника попут „Таркета” из Бачке Паланке, „Хемофарма” из Вршца, „Тетра пака” из Београда, Новосадске фабрике каблова, „Гоше” из Смедеревске Паланке, „Металца” из Горњег Милановца, Научног института за ратарство и повртарство из Новог Сада и Фабрике бакарних цеви из Мајданпека, као и других предузећа. То су прави ефекти добијања кандидатуре за ЕУ.

[\[1\]](#) COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL/Commission Opinion on Serbia s application for membership of the European Union, Brussels, 12. октобар 2011.

[\[2\]](#) Јањевић, М, „Консолидовани уговор о Европској унији; и Уговор о функционисању Европске уније (2008/С 115/01) са Повељом о основним правима Европске уније”, Службени гласник , Београд, 2009. стр. 68.

[\[3\]](#) На седници Одбора за европске интеграције Народне скупштине Републике Србије од 13. октобра 2011. године. Дежерова посета је произашла из препоруке ЕК у вези с кандидатуром Србије.

[\[4\]](#) „Образложење”, Предлог закона о потврђивању Протокола између Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације о изузецима из режима слободне трговине и правилима о одређивању земаља порекла робе, уз Споразум Савезне Републике Југославије и Владе Руске Федерације од 28.августа 2000. године, Влада Републике Србије, 2011. стр. 31.

[\[5\]](#) *Привредни преглед*, 3. март 2011.